

'חנה סנש' – ANDARTA

נקראה ע"ש הצנחנית הארץ ישראלית שצנחה בהונגריה לצורך הצלת יהודים והוצאה שם להורג. יצאה מסבונה (איטליה) ב-14 בדצמבר 1945 כשעל סיפונה 252 מעפילים, ניצולי שואה. ב-24 בחודש הגיעה לחוף נהריה, שם עלתה על שרטון. אנשי פלי"ם ומקומיים עזרו בחילוץ, שהוכתר בהצלחה. בחוף נהריה הושאר לבריטים דגל ובו נרשם כך: "שם הספינה חנה סנש. הורדה בעזרת ארגון ההגנה העברית. תהיה ספינה זו בחוף נהריה אחת המצבות לששת מליוני אחינו ואחיותינו". הדגל נמצא כיום במוזיאון חיל הים.

האירוע בחוף נהריה הונצח בשירו הבלתי-נשכח של נתן אלתרמן לכבודו של רב החובל אנסלדו: 'נאום תשובה לרב-חובלים איטלקי'.

מפרט טכני

שם קודם	Andarta
שם צופן	חנה
שנת בניה	אין פרטים
סוג כלי השייט	ספינת מטען עשויה ברזל
תפוסה	250 טון
הנעה	מנוע דיזל איטלקי מדגם אנסלדו
מהירות	7 קשרים
כמות דלק	17 טון

רכש והכנה

הרוכש	המוסד לעלייה ב', באמצעות עדה סרני, שהשיגה הלוואה מאנשי הקהילה היהודית באיטליה. הקנייה התבצעה בדצמבר 1945, באמצעות סוכן ספינות מקומי שהציע את הספינה ליהודה ארזי.
מקום הרכישה	גינואה, איטליה.
נתיב שייט לנמל ההכנה	הספינה הוכנה בנמל סבונה.
גילוי בריטי בשלב זה	לא היה.
צוות ההכנה	צוות המלווים בעזרת אנשי מספנה מקומיים, וכן אנשי 'החבורה' ישראל ליברטובסקי ושלהבת פרייהר.
ארגון הספינה להעפלה	הספינה עגנה במשך שבוע בנמל ההכנה. בבטן הספינה הותקנו דרגשי עץ ללינה, שהובאו לנמל ארוזים בחבילות במסווה של מטען יין מגינואה. הספינה צוידה בשישה טון דלק ובמזון לחודש ימים. אנשי 'החבורה', חיילים ארץ ישראלים מיחידות תובלה ארץ ישראליות, דאגו לציידה במזון ובדלק ממחסני אספקה צבאיים. כן הובאו שתי סירות הצלה ל- 15 איש כל אחת.

צוות ומלווים

מפקד הספינה	ישראל חרקובסקי (חורב) - פלי"ם.
מלווים נוספים	אליעזר ורש (ערמון) - פלי"ם.
גדעונים	חיים פרטקין (פורת)
מכשיר קשר	מכשיר צבאי אמריקני, משרד ומקלט + גנרטור מתח 12 וולט, מסוגל לקלוט ולשדר בתחום 3800-5800 מגה-סייקל, וכן מקלט קטן ובו גלים עד 12 מג'.
רב חובל	איטלקי בשם אנסלדו.
צוות	קצין סיפון, שלושה מלחים, טבח, שני מכונאים כולם איטלקים.

העלאת מעפילים

נמל ההעלאה	סבונה, איטליה.
יחס השלטונות	יחס חיובי. פרטיזנים איטלקים סייעו בהעמסה.
מספר מעפילים	252
מוצא ושיוך תנועתי	השומר הצעיר- 69, דרור הבונים-67, נוער ציוני- 37, מזרחי- 29, בית"ר- 15, גרוסמן- שניים, בני עקיבא- שבעה, גורדוניה- אחד, היתר לא מוגדרים. כולם בגילאים צעירים.
מחנה המעפילים	מקומות שונים באיטליה, ביניהם העיירה טרדאטה (Tradate).
דרך הגעה לאזור העמסה	בכלי רכב מקומיים.
ההעלאה	בשעות הלילה.
ארגון הספינה	המעפילים חולקו ל- 16 קבוצות, ומתוכן מונו בעלי תפקידים כמו: אחראי טרנספורט, אחראי שמירה, שומרים, טבחים, מחסנאים, סניטרים. מדריכי התנועות וראשי הקבוצות היוו את מנהיגות המעפילים.

ההפלגה

תאריך ושעה	14 בדצמבר 1945 בשעה 02:30.
נתיב ההפלגה	הים האגאי, כרתים, רודוס, כף אנמור (תורכיה), כף אנדריאס (קפריסין) דרומה לחופי סוריה ולבנון, חוף הארץ.
אירועים בדרך	מן המברקים שנשלחו מהספינה נראה כי התנאים בה היו קשים. הצפיפות רבה, מחנק בבטן הספינה, אין די מים לאנשים, והמזון אינו תקין. הים סער ומספר החולים גדל במהלך ההפלגה. מכשיר הקשר לא פעל עד 21 בדצמבר.

עימות עם הבריטים

גילוי וליוי בריטי	ב- 24 בדצמבר ב- 06:30 חלף מטוס לא מזוהה מעל הספינה, לא ברור אם התגלתה .
הכנות לעימות והוראות	במהלך ההפלגה נתקבלה הוראה להגיע לחוף נהריה או לחוף רידינג. ב- 25 בדצמבר, נשלח לספינה מברק ובו הוראות למקרה תפיסה בלב ים : על המלחים לנסות לרדת בסירה לחוף, המלווים יתחזו לעולים, יש להסליק את מכשיר הקשר והניירות.
העימות ותוצאותיו	ב- 25 בדצמבר דווח מן הספינה כי היא נמצאת מול חופי סוריה ותגיע לנהריה בשעה 23:00. בשעה 17:20 נשלח ממנה מברק המודיע על הימצאותה ארבעה מילין מן החוף. בגלל טעות בהערכת עוצמת הרוח והגלים, התקדמה הספינה במהירות ונתקעה בסלעים שליד החוף, מול נחל געתון, במרחק 30 מ' מהחוף. מפקד הספינה שלח שני מלווים לחוף בשחייה לשם יצירת קשר. לאחר מכן הורדו סירות, האחת התהפכה והתמלאה מים. חורב, שהיה בה, נשאר על החוף. סירה אחת ובה תשעה אנשים הגיעה לחוף, וגם היא התמלאה מים. הורדה סירה שלישית, שהייתה אף היא במצב רעוע. אנשי קבוצת החוף של הפלי"ם בפיקודו של דב (ברצ'יק) מגן בסיוע תושבים מנהריה והסביבה סייעו להעביר את המעפילים אל החוף באמצעות חבלים. לאחר מכן הוסעו באוטובוסים ובמשאיות לקיבוצים : געתון, עברון ושבי ציון.
תקשורת לארץ בעימות	בעת הורדתם של העולים נשמרה דממת אלחוט.

חילוץ מלווים

החילוץ	הצוות האיטלקי הוסתר במשך מספר ימים והוחזר לאיטליה ללא הספינה.
--------	---

תוצאות

לאן הגיעו המעפילים	לקיבוצים בסביבה
--------------------	-----------------

שונות

במלחמת העצמאות, לאחר שחרור חיפה באפריל 1948, נחכרה הספינה והוכנסה לשירות במסגרת 'השירות הימי'. כאשר הגליל המערבי היה מנותק משאר חלקי הארץ, עלה על סיפון האוניה כוח מגדוד 22 של חט' כרמלי (ההגנה) והונחת בנהריה בדיוק באותה הדרך שהורדו ממנה המעפילים שלוש שנים קודם. הכוח פינה מנהריה נשים וילדים ושיחרר את יישובי הגליל המערבי.

[הערת מערכת: אחד המעפילים בספינה היה יצחק "טולקה" ארד ז"ל, לימים לוחם פלמ"ח, קצין חינוך ראשי, היסטוריון שעסק בחקר השואה ויו"ר הנהלת יד ושם]